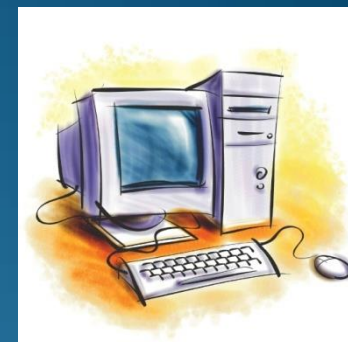

Angol Nyelvészeti Tanszék

DELITE

2014. március 12.

**A Lexikai-Funkcionális Grammatikai
Kutatócsoport:**

ParGram > HunGram > Treebank

<http://hungram.unideb.hu/>

A csapat (LFGKCS)

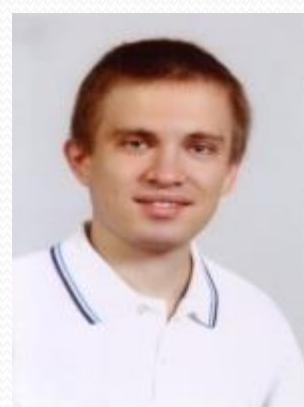
Tóth Ágoston Laczkó Tibor Rákosi György Csernyi Gábor

tesztelők:

Kardos Éva

Szűcs Péter

Az LFGKCS ma esti menüje

1. Laczkó:

LFGKCS – ParGram > HunGram > Treebank

2. Csernyi:

A treebankról

3. Rákosi:

Nyelvtanfejlesztés, tesztelés, kétértelműségek

4. Szabadprogram:

**beszélgetés & gyakorlati ismerkedés
a nyelvtannal és a treebankkel**

A nyelvelméleti keretünkről (1)

Mit (nem) tud a hagyományos magyar iskolai nyelvtan?

- lényegében függőségi (funkcionális) mondatelemzést nyújt
- nincs sorrendi, (összetevős) szerkezeti elemzés
- A fiú lát egy lányt. A fiú egy lányt lát. Lát a fiú egy lányt.
Lát egy lányt a fiú. Egy lányt lát a fiú. Egy lányt a fiú lát.

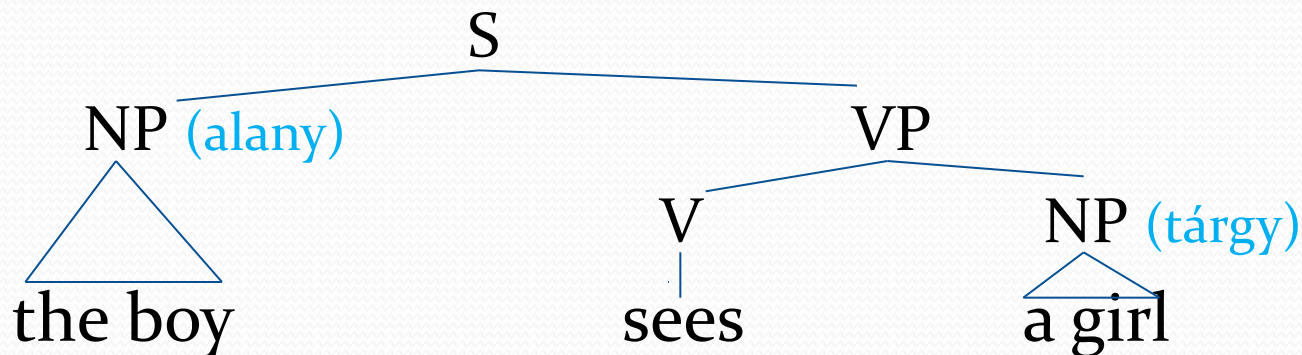
lát (állítmány)

(a) fiú (alany)

(egy) lányt (tárgy)

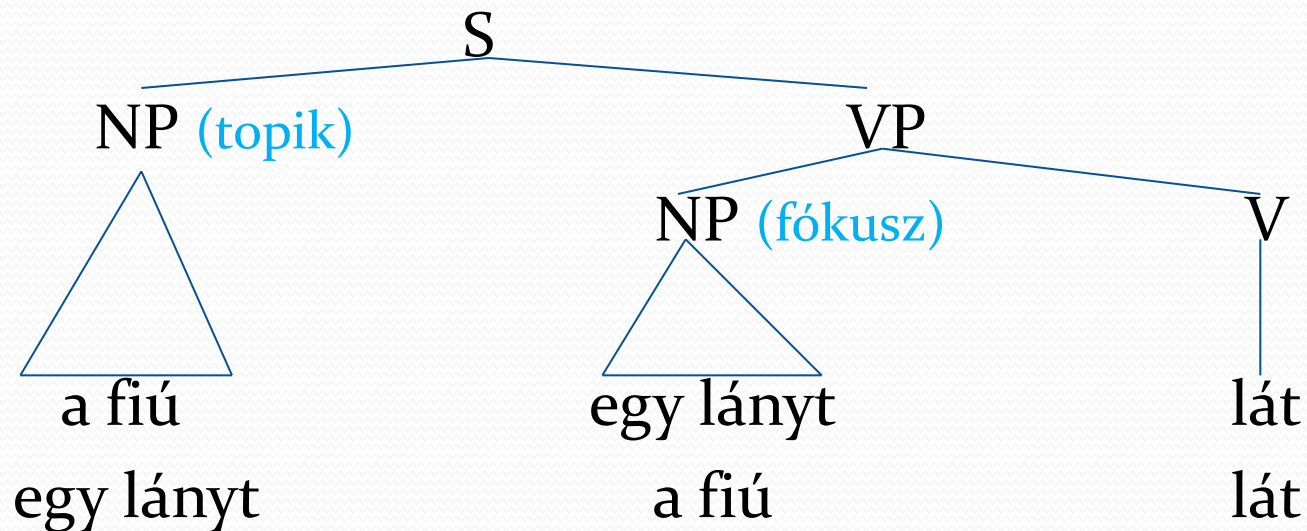
A nyelvelméleti keretünkről (2)

- egy angol típusú nyelv elemzésében eleve nélkülözhetetlen a mondat (összetevős) szerkezeti ábrázolása
- *The boy sees a girl.* **The boy a girl sees.* **Sees the boy a girl.* **Sees a girl the boy.* **A girl the boy sees.*
A girl sees the boy. (!!!)

A nyelvelméleti keretünkről (3)

- a magyarban is szükség van összetevős szerkezeti mondatábrázolásra – nem a **grammatikai funkciók** (alany, tárgy stb.) miatt, hanem a **diskurzusfunkciók** (topik, fókus) miatt

A nyelvelméleti keretünkről (4)

Lexikai-Funkcionális Grammatika (LFG)

- a 70-es évek második fele
- alternatív (nem chomskyánus = nem transzformációs) generatív nyelvtani modell

Joan Bresnan

Stanford
University

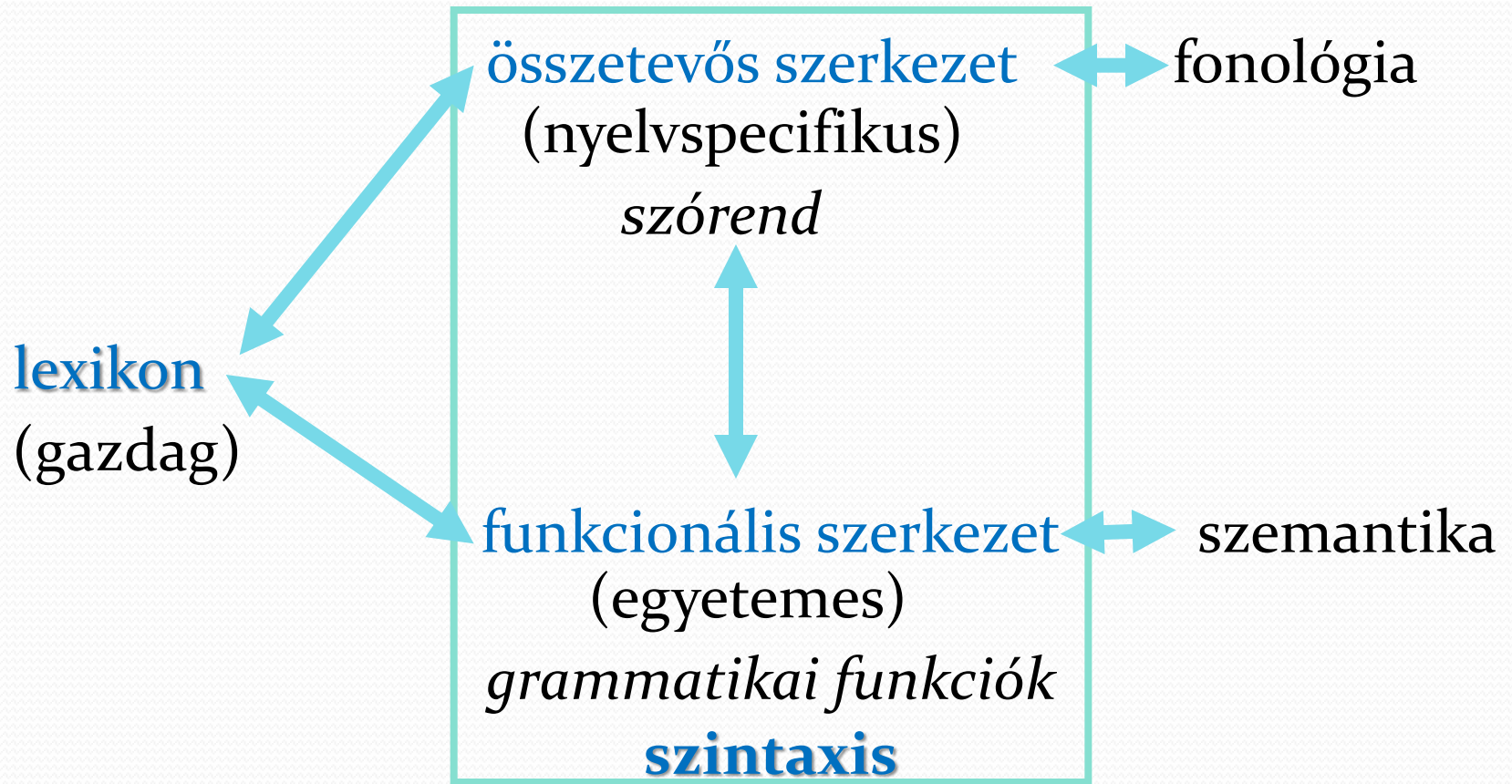

Ronald Kaplan Palo Alto

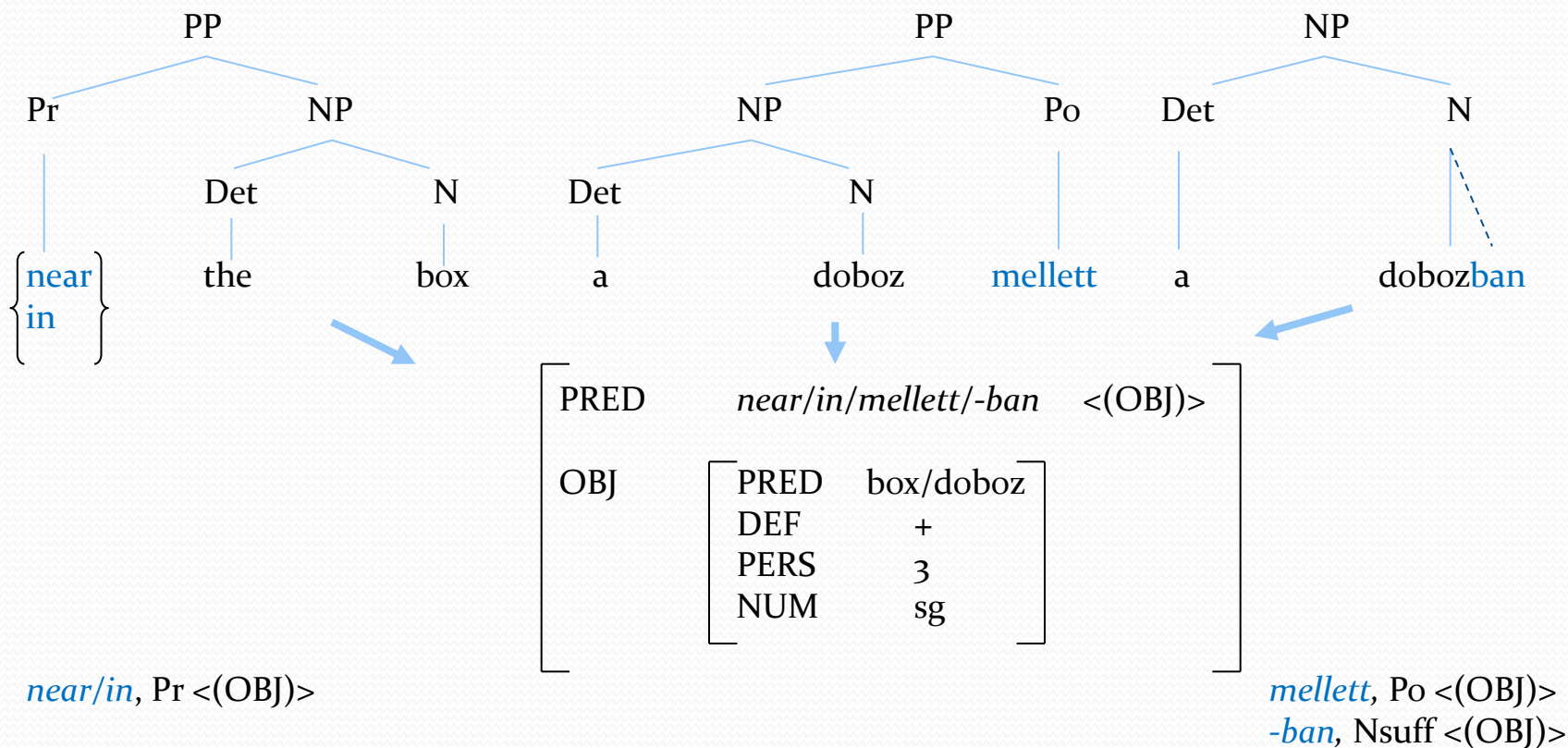
Research
Center
(PARC)

Az LFG központi moduljai

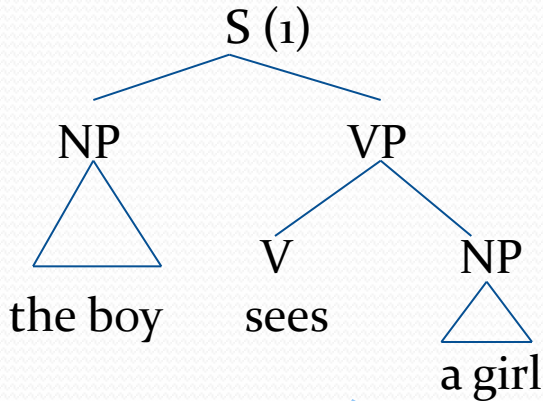

Ragok és adpozíciók

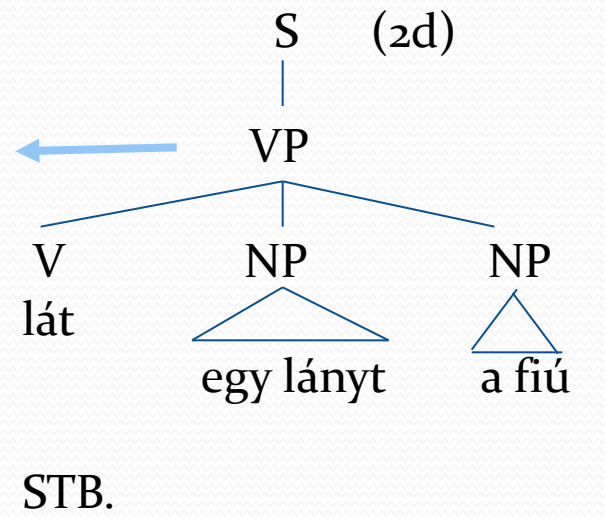
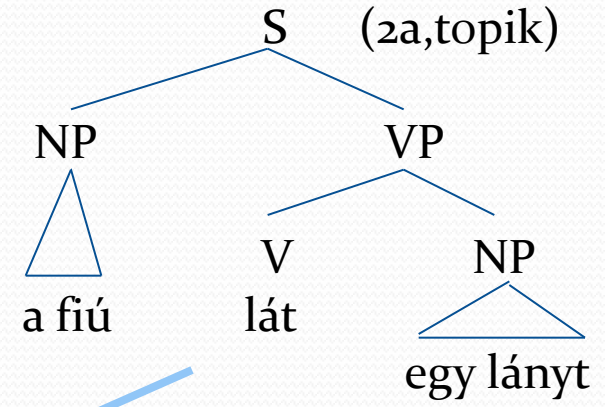
Az egyszerű mondat

(1) *The boy sees a girl.*

- (2)a. *A fiú lát egy lányt.*
 b. *A fiú egy lányt lát.*
 c. *Lát a fiú egy lányt.*
 d. *Lát egy lányt a fiú.*
 e. *Egy lányt lát a fiú.*
 f. *Egy lányt a fiú lát.*

PRED	sees/lát <SUBJ,OBJ>										
TENSE	present										
SUBJ	<table border="1"> <tr><td>PRED</td><td>boy/fiú</td></tr> <tr><td>NUM</td><td>sg</td></tr> <tr><td>PERS</td><td>3</td></tr> <tr><td>CASE</td><td>nom</td></tr> <tr><td>DEF</td><td>+</td></tr> </table>	PRED	boy/fiú	NUM	sg	PERS	3	CASE	nom	DEF	+
PRED	boy/fiú										
NUM	sg										
PERS	3										
CASE	nom										
DEF	+										
OBJ	<table border="1"> <tr><td>PRED</td><td>girl/lány</td></tr> <tr><td>NUM</td><td>sg</td></tr> <tr><td>PERS</td><td>3</td></tr> <tr><td>CASE</td><td>acc</td></tr> <tr><td>DEF</td><td>-</td></tr> </table>	PRED	girl/lány	NUM	sg	PERS	3	CASE	acc	DEF	-
PRED	girl/lány										
NUM	sg										
PERS	3										
CASE	acc										
DEF	-										

ParGram (1)

- **Parallel Grammar** – *Párhuzamos Nyelvtan*
- Egy LFG alapú, nagyszabású számítógépes nyelvtanfejlesztő projekt, központ: PARC (volt)
- az LFG-t eleve úgy tervezték meg, hogy implementálni lehessen (*Ronald Kaplan*)
- a közös számítógépes nyelvtanírási platform: **XLE** (**Xerox Linguistic Environment** „Xerox Nyelvészeti Környezet” – a PARC és a XEROX cég együttműködéséből)

ParGram (2)

Főbb célkitűzések

- az LFG generatív elméleti modelljének tesztelése: valóban alkalmas keret-e egy egyetemes (univerzális) nyelvtani megközelítés kidolgozására?
 - elvszerűen és pszichológiailag plauzibilis módon megragadhatók-e vele az emberi nyelvek közötti rendszerszerű hasonlóságok és különbözőségek? (vö. funkcionális szerkezet vs. összetevős szerkezet)
- ipari hasznosíthatóság
 - szabály alapú gépi fordítás (a funkcionális szerkezet kiemelt szerepe)
 - intelligens webes keresőprogramok kidolgozása

ParGram (3)

- kiterjedt, aktív, rendszeres nemzetközi együttműködés, számos nyelv beható vizsgálata: angol, német, francia, ír, japán, kínai, norvég, török, vietnámi, arab, spanyol, urdu, indonéz, **magyar** stb.
- évente egy vagy két műhelytalálkozó
 - 2011: **Debrecen: ParGram Műhelytalálkozó (Kaplan!)**
 - 2012: Bali
 - 2013: **Debrecen: ParGram Műhelytalálkozó & LFG'13 Nemzetközi Konferencia**
- eltökélt törekvés az elemzési eszközök (kategóriák, szabályok stb.) minél egységesebb kialakítására, alkalmazására

ParGram & LFG

*Lexical-Functional Grammar
Conference*
July 18-20, 2013

&

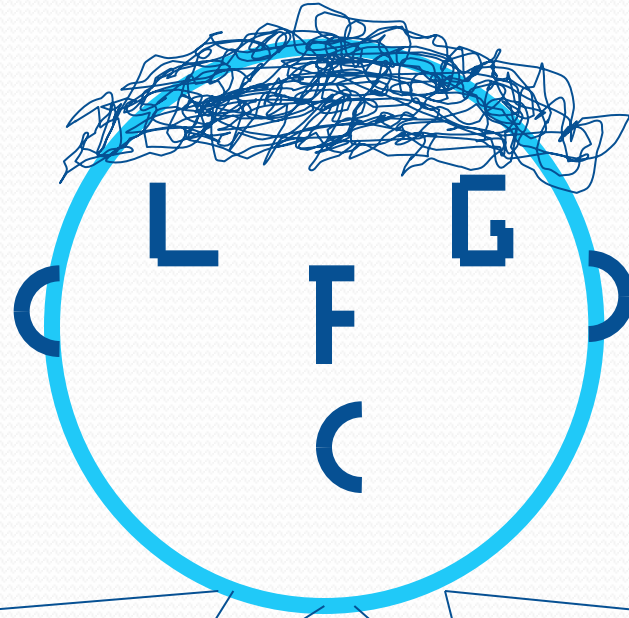
ParGram-ParSem Meeting
July 22-24, 2013

Department of English Linguistics,
University of Debrecen

More info:
<http://lfg13.unideb.hu/>
http://hungram.unideb.hu/ParGram_ParSem2013/

The conference has come of age!

**LFGC: Lexical-Functional Grammar Conference
(aka: Lively-Fantastic Gorgeous Conference)**

The conference in a historical setting

1996 France	Rank Xerox, Grenoble
1997 USA	U California, San Diego
1998 Australia	U Queensland, Brisbane
1999 UK	U Manchester
2000 USA	U Berkeley
2001 Hong Kong	U Hong Kong
2002 Greece	Technical U Athens
2003 USA	U at Albany, SUNY
2004 New Zealand	U of Canterbury, Christchurch

2005 Norway	U Bergen
2006 Germany	U Konstanz
2007 USA	U Stanford
2008 Australia	U Sydney
2009 UK	U Cambridge
2010 Canada	Carleton U, Ottawa
2011 Hong Kong	U Hong Kong
2012 Bali	Udayana U, Denpasar
2013 Hungary	U Debrecen

ParGram & LFG

HunGram: eddigi történet

- 2005/2006, Laczkó Tibor – Fulbright ösztöndíj: **Stanfordi Egyetem & PARC** → a HunGram alapvetése
- 2008: Lexikai-Funkcionális Grammatikai Kutatócsoport: Laczkó Tibor, Rákosi György, Tóth Ágoston, Csernyi Gábor → HunGram Projekt
- OTKA (Országos Tudományos Kutatási Alap) támogatás: 2008-2013
- TÁMOP (kutatóegyetemi) támogatás: 2010-2012

A Stanfordi Egyetem kampusza

HunGram: főbb célkitűzések

OTKA

- a magyar nyelv első, átfogó LFG alapú leírása
- ennek a magyar LFG nyelvtannak az XLE-s implementálása
 - a nyelvtan tesztelése
 - bekapcsolódás a ParGram együttműködésbe (közös előnyök)

TÁMOP (kutatóegyetemi pályázaton belüli projekt)

- egy 1,5 millió szavas treebank létrehozása
 - összetevős szerkezeti elemzés
 - kereshetőség: szótőre, szóalakra, kategóriára, morfológiai jegyekre stb.